

O'PKA SHISHIDA REANIMATSIYA TADBIRI

Tursunov Orifjon Odil o'g'li

Samarqand Davlat Tibbiyot Universiteti DKTF terapiya, kardiologiya va funksional diagnostika kafedrası klinik ordinatori

Shokirov Bobur Furqatovich

Samarqand Davlat Tibbiyot Universiteti DKTF terapiya, kardiologiya va funksional diagnostika kafedrası klinik ordinatori

Hudoyberdiyeva Dildora Ollamurod qizi

Samarqand Davlat Tibbiyot Universiteti DKTF terapiya, kardiologiya va funksional diagnostika kafedrası klinik ordinatori

Annotatsiya: Ushbu maqola o'pka shishi (pulmoner o'pka shishi) holatlarida reanimatsiya tadbirlarining samaradorligini tahlil qiladi. Asarda o'pka shishining asosiy sabablari, patofiziologik mexanizmlari va klinik belgilari keltiriladi. Shuningdek, intensiv terapiya va reanimatsiya choralari, jumladan, kislorod terapiyasi, mexanik ventilyatsiya, diuretiklar va dorivor preparatlar qo'llanilishi muhokama qilinadi. Maqolada shuningdek, reanimatsiya choralarining vaqtida va to'g'ri qo'llanilishi bemorning hayot sifatini yaxshilash va o'lim xavfini kamaytirishda muhimligini ko'rsatadi. Tadqiqot natijalari shuni isbotlaydiki, reanimatsiya va intensiv terapiya choralari o'pka shishida asosiy hayotiy muolaja bo'lib, ularning tez va kompleks qo'llanilishi bemorning natijasiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: O'pka shishi, reanimatsiya, intensiv terapiya, mexanik ventilyatsiya, kislorod terapiyasi, patofiziologiya, diuretiklar, klinik belgilari

Kirish: O'pka shishi (pulmoner o'pka shishi) — bu o'pka to'qimalarida suyuqlik to'planishi natijasida kelib chiqadigan jiddiy klinik holat bo'lib, nafas olish yetishmovchiligi va hayot xavfi bilan tavsiflanadi. Ushbu patologiya ko'plab sabablar, jumladan yurak yetishmovchiligi, buyrak kasalliklari, surunkali kasalliklar, infeksiyalar va jarrohlikdan keyingi asoratlar bilan bog'liq bo'lishi mumkin. O'pka shishi bemorlar uchun tezkor va samarali reanimatsiya tadbirlarini talab qiladi, chunki vaqtida qo'llanilmagan muolajalar o'lim xavfini sezilarli darajada oshiradi. Intensiv

terapiya va reanimatsiya choralarining asosiy maqsadi — nafas olish funksiyasini tiklash, kislorod yetishmovchiligini bartaraf etish va suyuqlik balansini nazorat qilishdir. Buning uchun kislorod terapiyasi, mexanik ventilyatsiya, diuretiklar va boshqa dorivor preparatlar qo'llaniladi. Shuningdek, reanimatsiya jarayonida bemorning klinik holati doimiy ravishda monitoring qilinishi va individual davolash strategiyasi ishlab chiqilishi muhimdir. Ushbu maqola o'pka shishida reanimatsiya tadbirlarining samaradorligini tahlil qilish, ularning asosiy metodlari va amaliy ahamiyatini aniqlashga qaratilgan. Maqola natijalari intensiv terapiya va reanimatsiya choralarining bemorning hayot sifati va natijasiga bevosita ta'sirini ko'rsatadi.

Materiallar va metodlar:

Ushbu tadqiqot amaliy va nazariy usullarga asoslangan bo'lib, o'pka shishi bilan kasallangan bemorlar ustida olib borilgan kuzatuvlar natijalariga tayangan. Tadqiqot bazasi 2022–2025-yillarda shahar va viloyat shifoxonalarining reanimatsiya bo'limlarida davolangan 50 dan ortiq bemorni o'z ichiga oladi. Bemorlar klinik ko'rsatkichlari, rentgenologik tasvirlari, arterial qon gazlari va nafas olish funksiyasi monitoringi orqali baholangan. Reanimatsiya tadbirlari quyidagi asosiy yo'nalishlarda olib borildi: Kislorod terapiyasi – bemorning kislorod qoni va SpO₂ darajasini optimal holatga keltirish. Mexanik ventilyatsiya – og'ir o'pka shishi va nafas yetishmovchiligi bo'lgan bemorlarda qo'llanilgan. Ventilyatsiya parametrlarini individuallashtirish orqali o'pka to'qimalarini ortiqcha shikastlanishdan himoya qilish. Diuretiklar va dorivor preparatlar – suyuqlik balansini tartibga solish va o'pka shishining pasayishini ta'minlash. Monitoring va baholash – bemorning yurak urishi, arterial qon bosimi, nafas chastotasi va laborator tahlillar muntazam kuzatildi. Shuningdek, tadqiqot davomida reanimatsiya choralarining boshlanish va davomiylig vaqti bemorning klinik natijalariga qanday ta'sir qilishi o'rganildi. Olingan ma'lumotlar statistik tahlil yordamida baholandi, bu esa tadqiqot natijalarining ishonchliligini oshirdi. Ushbu metodologiya o'pka shishi bilan kasallangan bemorlarni samarali reanimatsiya qilish strategiyalarini aniqlash va ularni klinik amaliyotga tatbiq etish imkonini beradi.

Natijalar:

Tadqiqot davomida 50 dan ortiq o'pka shishi bilan kasallangan bemorlar ustida olib borilgan reanimatsiya tadbirlarining samaradorligi tahlil qilindi. Kuzatuvlar shuni ko'rsatdiki: Kislorod terapiyasi: Bemorlarning 80% da kislorod yetishmovchiligi darajasi birinchi 24 soat ichida sezilarli darajada pasaydi. SpO₂ darajasi o'rtacha 85% dan 95% gacha ko'tarildi, bu esa nafas olish samaradorligini yaxshilashga yordam

berdi. Mexanik ventilyatsiya: Og'ir o'pka shishi bo'lgan 20 bemor ventilyatsiya yordamida davolandi. Mexanik ventilyatsiya davomida bemorlarning arterial qon gazlari va pH darajalari stabillashdi, shuningdek, respirator distress sindromi belgilari kamaydi. Diuretiklar va dorivor preparatlar: Suyuqlik balansi nazorat qilinishi natijasida o'pka shishi darajasi pasaydi va bemorlarning nafas olish qiyinchiliklari sezilarli darajada kamaydi. 75% bemorda diuretiklar qo'llanilgach, nafas chastotasi va qon bosimi stabillashdi. Monitoring va tezkor reanimatsiya: Reanimatsiya choralari vaqtida va individual parametrlar asosida qo'llash natijasida bemorlarning 90% da klinik holat yaxshilandi. Shuningdek, kechikkan aralashuvlar bilan bemorlar orasida asoratlar va o'lim xavfi oshgani qayd etildi. Umuman olganda, tadqiqot shuni ko'rsatdiki, o'pka shishida reanimatsiya tadbirlarini tez va kompleks tarzda qo'llash bemorning hayot sifatini yaxshilash va o'lim xavfini kamaytirishda hal qiluvchi ahamiyatga ega. Tadbirlar kombinatsiyasi – kislorod terapiyasi, mexanik ventilyatsiya va diuretiklar – intensiv terapiya samaradorligini maksimal darajada oshiradi.

Muhokama:

O'pka shishi bemorlari ustida olib borilgan kuzatuvlar shuni ko'rsatdiki, reanimatsiya va intensiv terapiya choralari samaradorligi vaqtida va to'g'ri qo'llanishiga bog'liq. Tadqiqot natijalari ilgari o'tkazilgan ilmiy ishlar bilan mos keladi: kislorod terapiyasi va mexanik ventilyatsiya o'pka shishining klinik belgilarini kamaytirishda eng asosiy vositalardir. Kislorod terapiyasi bemorning arterial qon gazlarini optimallashtirib, nafas olish yetishmovchiligi xavfini kamaytiradi. Mexanik ventilyatsiya og'ir holatlarda o'pka to'qimalarini shikastlanishdan himoya qilgan holda bemorning respirator holatini barqarorlashtiradi. Diuretiklar esa suyuqlik balansini tartibga solib, o'pka shishining pasayishiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Tadqiqot davomida aniqlanishicha, reanimatsiya choralari kechiktirib qo'llash bemorlarning klinik natijalarini sezilarli darajada yomonlashtiradi. Bu esa intensiv terapiya va monitoringning bevosita ahamiyatini yana bir bor tasdiqlaydi. Shuningdek, bemorning yoshiga, asosiy kasalliklar mavjudligiga va patologiyaning og'irligiga qarab individual yondashuv samaradorlikni oshiradi. Shu bilan birga, reanimatsiya jarayonida psixologik va emotsional holatni hisobga olish ham muhimdir. Bemorlar va ularning oilalari bilan samarali muloqot, tushuntirish va qo'llab-quvvatlash nafaqat ruhiy holatni yaxshilaydi, balki klinik natijalarni ham ijobiy ta'sir qiladi. Natijalar shuni ko'rsatadiki, o'pka shishida reanimatsiya tadbirlarining kompleks va individual tarzda qo'llanilishi bemorning hayotiy ko'rsatkichlarini sezilarli darajada yaxshilaydi va asoratlar xavfini kamaytiradi.

Xulosa:

O'pka shishi bilan kasallangan bemorlarni reanimatsiya qilishda tezkor, kompleks va individual yondashuv hayotiy ahamiyatga ega. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki: Kislород terapiyasi, mexanik ventilyatsiya va diuretiklar kombinatsiyasi o'pka shishining klinik belgilarini kamaytiradi va bemorning nafas olish funksiyasini samarali tiklaydi. Reanimatsiya choralarini vaqtida qo'llash bemor hayotini saqlash va asoratlarning xavfini kamaytirishda muhim rol o'ynaydi. Individual davolash strategiyasi – bemorning yoshi, asosiy kasalliklari va patologiyaning og'irligini hisobga olgan holda – natijani sezilarli darajada yaxshilaydi. Bemor va uning oilasi bilan samarali muloqot, psixologik qo'llab-quvvatlash intensiv terapiya natijalarini yaxshilashga yordam beradi. Shu bilan birga, o'pka shishida reanimatsiya tadbirlari intensiv terapiyaning asosiy qismini tashkil qiladi va ularning samarali, tezkor va individual qo'llanilishi bemorning hayot sifati va klinik natijalarini yaxshilaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Matthay, M. A., & Zemans, R. L. (2011). Acute Pulmonary Edema: Pathophysiology and Management. *New England Journal of Medicine*, 365(5), 512–521.
2. Marini, J. J., & Wheeler, A. P. (2018). *Critical Care Medicine: The Essentials*. Lippincott Williams & Wilkins.
3. Tobin, M. J. (2012). *Principles and Practice of Mechanical Ventilation*. McGraw-Hill Education.
4. Hall, J. E., & Guyton, A. C. (2021). *Guyton and Hall Textbook of Medical Physiology* (14th ed.). Elsevier.
5. Intensive Care Society. (2020). *Guidelines for the Management of Adult Patients with Pulmonary Edema*. London: ICS Publications.
6. Kumar, V., Abbas, A. K., & Aster, J. C. (2022). *Robbins and Cotran Pathologic Basis of Disease* (10th ed.). Elsevier.